

**Освітні та наукові інновації у сфері
біології і збереження
здоров'я людини**

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

14 грудня 2023 р.
РІВНЕ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
ДЗ «Луганський державний медичний університет»
КП «Рівненська обласна клінічна лікарня ім. Ю. Семенюка» РОР
КП «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» РОР
Україно-швейцарський проєкт «Діємо для здоров'я»
КЗ «Рівненська Мала академія наук учнівської молоді»
ГО «Рівненська обласна організація Всеукраїнського товариства охорони природи»

Освітні та наукові інновації у сфері біології і збереження здоров'я людини

II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція
14 грудня 2023 року

Рівне

УДК 57:613/614: [37:001.895] (08)

О 72

Рекомендовано до видання

Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 2 від 25.01.2024 р.)

Рецензенти:

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету

Лисиця А. В., доктор біологічних наук, професор, професор кафедри екології, географії та хімії Рівненського державного гуманітарного університету

Коробко І. С., кандидат медичних наук, доцент, декан факультету післядипломної освіти ДЗ «Луганський державний медичний університет»

Освітні та наукові інновації у сфері біології і збереження здоров'я людини: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Рівне, 14 грудня 2023 р.). Упоряд.: І. О. Сяська, О. Г. Рудь, Л. В. Ойцюсь, І. М. Трохимчук. Рівне: О. Зень, 2023. 282 с.

ISBN 978-617-601-463-8

У виданні висвітлюються актуальні проблеми у сфері біологічної освіти й збереження здоров'я людини: пошук рішень, популяризація новітніх технологій, поширення творчих здобутків та обмін досвідом у розвитку інноваційного потенціалу в галузі біології, медицини і фізичної терапії.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за дотримання норм авторського права несуть автори.

© Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії РДГУ, 2023. Укладання.

© Автори статей, 2023

5. Kember AJ, Scott HM, O'Brein LM, Borazjani A, Butler MB, Wells JH, et al. Modifying maternal sleep position in the third trimester of pregnancy with positional therapy. A randomized pilot trial. *BMJ. Open*, 2018;8(8):e0220256.

6. Антонюк-Кисіль В.М., Павлишин А.В. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №120947 «Спосіб розташування вагітних на операційному столі» 1.09.2023.

Ігор Виговський,

к.с-г.н., доцент,

доцент кафедри природничих наук з методиками навчання,

Рівненський державний гуманітарний університет

Любов Савчук,

ст. викладач кафедри

природничих наук з методиками навчання,

Рівненський державний гуманітарний університет

ВАЛЕОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ У ВИХОВАННІ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ

Анотація. Термін «валеологія» як позначення науки про здоров'я в останні десятиріччя набув широкого використання у лексиконі фахівців різних галузей знань. Беручи початок у медицині, валеологія швидко стала метанаукою, сформувавши кілька наукових напрямків, у тому числі й у психології, педагогіці. Особливо швидкими темпами останнім часом розвиваються: педагогічна (шкільна) валеологія (вивчає методи і зміст валеологічного виховання учнівської молоді); санологія, або медична валеологія (досліджує закономірності проявів та методи діагностики здоров'я людини, немедикаментозного оздоровлення і зміцнення).

Ключові слова: валеологічна освіта, виховання, навички, здоров'я населення, валеологічна культура.

Валеологічна освіта й виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів є відносно новою складовою педагогічної діяльності вчителів, її необхідність зумовлена значним зниженням рівня здоров'я населення країни, в тому числі дітей. «В Україні стан здоров'я дітей катастрофічно погіршується, більше 90% випускників шкіл мають різні відхилення в стані здоров'я. Багато юнаків за станом здоров'я звільняються від служби в армії... Новий підхід до цієї проблеми, - на думку В. Горашука, - полягає в тому, що для суспільства і держави економічно вигідно боротися не з наслідками руйнування здоров'я населення, а докласти максимум зусиль, щоб перш за все через систему освіти впливати на умови формування, збереження, зміцнення і відновлення здоров'я особи» [2, с. 55].

Автор правомірно розглядає здоров'я як інтегральну якісну характеристику особистості, що включає соціальний, духовний, психічний, фізичний компоненти і дає людині відчуття внутрішньої гармонії, благополуччя і загального задоволення життям. Посилаючись на вчених світу, він зазначає, що здоров'я людини залежить, в основному, від чотирьох факторів: 20% - від стану навколишнього середовища, 10% - від системи охорони здоров'я, 20% - від генетичних впливів і 50% - від способу життя. Акцентується його увага на необхідності

підготовки вчителів до здійснення валеологічного виховання школярів у системі вузівської підготовки.

Цілком закономірно, що вчителі повинні бути підготовленими до забезпечення учням валеологічної освіти й виховання, до реалізації програми інтегративного курсу «Основи валеології та медичних знань» (1-10-і класи), запропонованого Міністерством освіти і науки України [3, с.35]. Завдання курсу полягають у:

- формуванні бережливого і дбайливого ставлення дитини до власного здоров'я як найвищої людської цінності, основної умови реалізації можливостей та здібностей людини;
- створенні в учнів стійкої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя як одну з основних умов збереження і зміцнення здоров'я;
- формуванні усвідомлення учнями того, що людина є частиною природи, від екологічного стану якої залежить життя на Землі та здоров'я людства в цілому і кожної людини зокрема;
- прищепленні учням навичок особистої гігієни, орієнтованої на збереження й зміцнення власного здоров'я як важливого компонента загальнолюдської культури особистості;
- ознайомленні учнів з основними принципами та методами профілактики найпростіших інфекційних захворювань, дитячого травматизму, нещасних випадків, отруєнь та дорожньотранспортного травматизму; первинної профілактики найпоширеніших соматичних захворювань;
- проведенні статевого виховання учнів, ознайомленні з принципами профілактики венеричних захворювань та СНІДу, вагітності й абортів неповнолітніх;
- ознайомленні з можливостями медико-генетичних консультацій та принципами профілактики вроджених і спадкових захворювань;
- здійсненні валеологічного моніторингу протягом усіх років навчання, профілактики гострих респіраторних вірусних інфекцій, порушень постави та зору; створенні фізіологічно та гігієнічно обґрунтованих умов навчання, праці й відпочинку учнів.

Зміст валеологічної освіти та виховання передбачає врахування діагностичних даних про стан здоров'я учнів на кожному ступені навчання. У молодших класах діагностику здоров'я можуть проводити шкільні медичні працівники разом з учителями фізичної культури та батьками. До цієї справи доцільно залучати практичних психологів закладів освіти. У старших класах деякі проби учні можуть виконувати самостійно під контролем учителя або медичного працівника. Гармонійним доповненням курсу з основ валеології можуть стати факультативні курси: наприклад, «Знай і пізнай себе», а також навчальні програми «Медико-біологічні та психолого-педагогічні основи здоров'я людини», розраховані на учнів ліцеїв медико-природничого напрямку, студентів психологічних, медичних та біолого-природничих коледжів.

Важливе значення для формування валеологічного світогляду учнів має змістовність та емоційність викладу вчителем навчального матеріалу з використанням педагогічно доцільного комплексу методів, засобів, форм та технологій навчання, відеофільмів, слайдів, навчальних екскурсій, зустрічей з медиками різних профілів, психологами, представниками різних оздоровчих установ.

«Пріоритет здоров'я має стати наріжним каменем виховної роботи в школі, створення фізіологічно і гігієнічно обґрунтованих умов навчання та відпочинку учнів, раціонального харчування залежно від екологічних та етнічних особливостей регіонів» [3, с. 3], - зазначається в пояснювальній записці до програми курсу.

Валеологія з роками поступово посідає вагомe місце у практичній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів. У зв'язку з її поширенням виникла необхідність у розробці Концепції неперервного валеологічного виховання та освіти в Україні. У ній, зокрема, підкреслюється, що валеологічне навчання та виховання має бути систематичним, динамічним за поступовим поглибленням, ускладненням змістових ліній та повторенням відповідно до віку людини.

Організація навчання з валеології повинна базуватися на таких засадах (згідно з Концепцією):

- систематичне поновлення основних знань з питань формування, збереження, зміцнення здоров'я, прищеплення валеологічних навичок учням на заняттях з валеології та інших предметів, а також шляхом позакласної виховної роботи;

- повсякденне валеологічне виховання (у школі, сім'ї, оздоровчому таборі), створення умов, що сприяють застосуванню на практиці набутих валеологічних знань і умінь;

- залучення дітей і молоді до участі в заходах, спрямованих на забезпечення і зміцнення здоров'я;

- дотримання здорового способу життя вчителями, вихователями, медичними працівниками, батьками, учнями;

- просвітницька робота з батьками за програмою валеології;

- створення необхідних санітарних умов для формування валеологічних навичок в учнів;

- намагання передбачати зміни в архітектурі будівель і приміщень, плануванні територій, характері власне навчального процесу, що сприятиме невимушеній поведінці, рухливості в межах розумного та прийняттого при виконанні навчальних завдань і позакласної виховної роботи [1, с.15].

У Концепції розкриті особливості валеологічного виховання учнів трьох ступенів навчання та висновок про те, що валеологічна освіта розглядає учня як суб'єкта навчання, коли домінуючими принципами стають зумовлені природою й усвідомлені ним потреби у саморозвитку, самовдосконаленні, самоутвердженні. Вона сприяє однозначно фізичному, психічному й духовному розвитку, природній та соціальній адаптації дитини й підлітка.

У періодичній пресі піднімаються надзвичайно важливі, з точки зору теоретичної та практичної значимості, аспекти валеологічної освіти й виховання.

Валеологічний аналіз факторів здоров'я вимагає переносу фокуса людського розуміння від медичних, фізіологічних, біологічних акцентів у напрямі соціології, культурології, духовної сфери, конкретних режимів і технологій навчання, виховання, фізичного тренування. У зв'язку з цим проблема загальної валеології є проблемою визначеності людини, тобто де духовно-етичні, трудові сторони повинні поєднуватися з її здібностями, переконаннями, фізичними, біологічними резервами...

Міждисциплінарний характер проблеми збереження і зміцнення здоров'я дітей шкільного віку розглядався на Всеукраїнській науково-медичній конференції на тему: «Здоров'я дітей та молоді: програмні підходи та пріоритетні напрями фізичного виховання» (1999 р.). Зокрема зосереджувалася увага учасників конференції на фізичному вихованні учнів як засобі зміцнення та збереження здоров'я. Вражаючими є дані дослідження цієї проблеми доктором медичних наук, професором, завідуючою кафедри спортивної медицини та лікувальної фізкультури Національного медичного університету ім. Богомольця В. А. Шаповалової. В рамках інформаційно-діагностичної оздоровчої програми «Школяр» на 1994-1999 роки було продіагностовано 172 тис. школярів, серед яких виявилось 10% дітей, які незалежно від умов життя, впливу навколишнього середовища, спадковості, харчування

мають високий рівень здоров'я. Вони не хворіють навіть в епідемію грипу, їх можна залучати до будь-якого виду спорту. Саме ці діти несуть в собі генетичну інформацію нації і через 20-30 років будуть представляти головний економічний потенціал держави. Із 90% учнів 30% з діагнозом «здоровий», і «практично здоровий» мають 6-8 патологій, низькі резерви енергетичних можливостей і до 6 разів на рік хворіють гострими респіраторними захворюваннями. В. А. Шаповалова робить висновки: «Для держави - це катастрофа. Не треба холодної війни, через 20 років при такому стані фізичного виховання й збереження здоров'я і самої медицини, які маємо сьогодні, ми будемо приречені на вимирання. Нинішня демографічна ситуація підтверджує цей прогноз» [5, с. 12].

Автор вважає, що вихід з цієї ситуації полягає у широкому впровадженні валеологічних знань. При цьому підкреслює, що нинішня програма фізичного виховання не має оздоровчого спрямування і не виконує соціальної функції. У підтвердження доцільності природної інтеграції фізичного виховання й валеології наводяться результати формуючого експерименту, який проводили педагоги-валеологи з дітьми за спеціальними оздоровчими програмами. В результаті кількість здорових дітей збільшилась з 2% до 12%, тобто у 6 разів. При цьому нічого більше не коригувалось - ні харчування, ні психічний стан, ні інтелектуальне навантаження; проводилися лише оздоровчі уроки фізичної культури за новою методикою. Тому фізична культура повинна займати провідне місце у валеологічній освіті й вихованні учнів.

У плані валеологічної освіти й виховання неабиякого значення набуває розкриття корисності для життєдіяльності людини, в т. ч. учнів, «чистого повітря». За винаходом О. Л. Чижевського повітря багате «вітамінами» - негативними іонами. Негативні іони сприяють прискоренню кровообігу, поліпшують життєвий тонус людини. Позитивні іони - навпаки: провокують в'ялість організму, зниження працездатності. Для цього необхідне постійне провітрювання класних кімнат, рекреацій, інших шкільних приміщень. А в приміщеннях, де постійно включається телевізор, комп'ютер, необхідно ставити іонізатор повітря («Люстра Чижевського»). Він дає змогу людині продовжити своє життя, фізіологічну і творчу активність [6, с. 45].

Досліджуючи проблему зміцнення та збереження здоров'я учнів загальноосвітніх навчальних закладів, Гончаренко М. М. розробила рекомендації валеологічного розвантаження учнів. Варіанти оздоровчих пауз та фізкультурних хвилин для першого уроку: емоційний настрій, вправи для дихальної системи, для розвитку дихального апарату, для приведення організму у бадьорий стан; для другого уроку: дихальні вправи для відпочинку, ліквідації напруженості; урок третій: динамічні дихальні вправи для зняття м'язових і розумових напружень та попередження втоми.

Для вчителів, які прагнуть до підвищення власної працездатності та ефективності навчально-пізнавальної діяльності учнів, важливо оволодівати культурою розумової праці та формувати її у своїх вихованців. Для них корисними будуть поради М. Є. Введенського щодо умов успішної розумової праці:

- перша з них полягає в тому, що «у будь-яку працю треба входити поступово»;
- друга полягає в мірності і ритмі праці;
- третьою умовою є «звичайна послідовність і систематичність діяльності»;
- четверта умова полягає «у правильному чергуванні праці й відпочинку»;
- п'ята умова - «більш-менш сприятливе ставлення суспільства до даної форми розумової праці» [7, с. 2-3].

Читаючи періодичну пресу, вчителі-валеологи та вчителі інших предметів можуть поповнити свої знання з історії розвитку цієї науки та взяти на озброєння практичні рекомендації щодо попередження захворювань, лікування травмами, водою, повітрям. Знання з валеології потрібні всім учителям, які незалежно від специфіки навчального предмета реалізують елементи валеологічних знань, зберігаючи та зміцнюючи здоров'я дітей, підвищуючи їх працездатність, життєрадісність, активність.

Як компонент виховного аспекту уроку, валеологічне виховання учнів може бути об'єктом переважного спостереження та аналізу.

Мета спостереження й аналізу: ефективність валеологічного виховання учнів на уроці.

Система оцінних параметрів, що розкривають сутність валеологічного виховання школярів у процесі навчання на уроці, така:

- усвідомлення вчителем та учнями соціальної, фізіологічної, психічної та санітарно-гігієнічної значимості валеологічних знань і валеологічної культури; —формування бережливого і дбайливого ставлення учнів до власного здоров'я як найвищої людської цінності засобами змісту навчального предмета та організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці;

- робота вчителя над усвідомленням учнями того, що людина є частиною природи, від екологічного стану якої залежить життя на Землі та здоров'я людства в цілому і кожної людини зокрема (зміст, форми, методи);

- дотримання принципів організації та здійснення розумової діяльності;

- прищеплення учням навичок особистої гігієни, збереження і зміцнення власного здоров'я як важливого компонента загальнолюдської культури та формування особистості;

- здійснення валеологічної освіти й виховання учнів на засадах систематичного поновлення знань, повсякденності валеологічного виховання, залучення школярів до заходів валеологічного характеру, прищеплення елементів здорового способу життя, створення необхідних санітарних умов праці учнів;

- використання у процесі викладання навчальних предметів, споріднених з валеологією, даних дослідження вітчизняних та зарубіжних учених, які ілюструють життєву необхідність валеологічних знань;

- використання вчителями (незалежно від специфіки навчальних предметів) науково обґрунтованих рекомендацій щодо валеологічного розвантаження на уроці, зокрема оздоровчих музичних пауз та фізкультурних хвилин;

- ознайомлення учнів з основними принципами та методами профілактики найпростіших інфекційних захворювань, дитячого травматизму, нещасних випадків, отруєнь, дорожньо-транспортного травматизму, первинної профілактики найпоширеніших соматичних захворювань;

- ознайомлення з принципами профілактики венеричних захворювань та СНІДу.

Список використаних джерел

1. Концепція неперервної екологічної освіти в Україні //Інформаційний збірник Міністерства освіти України.- 1995. - №14.

2. Горашук В. Здоров'я учнів. Від чого воно залежить? //Рідна школа. 1997. – 3-4 (808-809).

3. Основи валеології та медичних знань (1-10-і класи) // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. - 1994 -№17-18.

4. Казначесв В. П. Гуманітарні аспекти валеологічних програм // Валеологія. - 1999. - №6. - Березень.

5. Здоров'я дітей та молоді: програмні підходи та пріоритетні напрями фізичного виховання. Виступ В. А. Шаповалової на конференції // Валеологія. - 1999. - № 7. - Квітень.
6. Гончарова М. Винахід Чижевського // Валеологія. - 1999.-№ 8. - Квітень.
7. Культура розумової діяльності // Валеологія. - 1999. - №13. - Липень.

Юлія Захарченко,
викладач вищої категорії,
Полтавський базовий медичний фаховий коледж

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МЕДИЧНИХ ОСВІТНИХ ЗАКЛАДАХ

***Анотація.** Головна мета викладача у формуванні здов'язбережувальної компетентності здобувача освіти в медичному навчальному закладі - створити цілісне здорове середовище. Розвиток фізичного здоров'я майбутніх медичних працівників обумовлений специфікою їхньої професійної діяльності. Від формування навиків здов'язбереження залежить рівень ефективності навчання.*

***Ключові слова:** здоров'язбережувальна компетентність, майбутні медичні працівники, методи формування, навчальний заклад, здобувачі освіти.*

Одна із головних проблем майбутнього України - зміцнення здоров'я студентської молоді, формування позитивної мотивації до здорового способу життя. За статистикою в нашій державі лише 10% дітей народжуються здоровими. В зв'язку з реаліями сьогодення (війна, велика кількість біженців) ми втрачаємо генофонд України. Виникає об'єктивна необхідність збереження здоров'я молодих людей, як основного пріоритету нації. Педагоги повинні застосовувати таку структуру викладання, щоб кожному здобувачу освіти обрати власний здоровий спосіб життя. Існує така істина: ставлення до свого здоров'я - умова успішної кар'єри, бо праця значна частина нашого життя.

Здоров'язбережувальна компетентність медичного працівника. Як визначити це поняття? Запропоную: це власна особиста якість, яка набувається під час процесу навчання, професійної підготовки та включає: знання (збереження й покращення здоров'я за рахунок впливу методів фізичного виховання); методи практичних вмінь (використання способів фізичних вправ для зміцнення здоров'я); формування здібностей (проводити просвітницьку роботу, щодо збереження здорового способу життя у хворих пацієнтів і організація діяльності з профілактики збереження здоров'я як медичного працівника так і хворого пацієнта).

Головна мета здоров'язбережувальної компетентності здобувача освіти в навчальному закладі - створити цілісне здорове середовище в освітньому процесі. Модель та структура ситуацій для покращення якості здоров'я, визначають педагогічні умови освітнього процесу.

Якими засадами повинен керуватися викладач, щоб сформувати методи та форми для покращення здоров'я в майбутніх медичних працівників? На мою думку потрібно: мотиваційний компонент (на основі ціннісного відношення до власного здоров'я, гармонійного розвитку в освітньому середовищі, створення системи з діагностики стану здоров'я); готовність (педагогічних працівників до формування здоров'язбережувальної компетентності у здобувачів освіти медичного закладу); практичний компонент (сформувати

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.	
АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ: НАСТУПНІСТЬ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ЛАНОК	
Hrytsai Nataliia, Diachenko-Bohun Maryna IMPLEMENTATION OF FRENCH WORKSHOPS IN THE SCIENCE EDUCATION OF UKRAINE	4
Ключок Дмитро, Сяська Інна ПРОФІЛАКТИКА ВПЛИВУ СТРЕСОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ	6
Кононенко Ольга, Шкура Тетяна ІНТЕГРАЦІЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЇ	8
Мельник Віра, Максимчук Надія ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ У 7 КЛАСІ	10
Пасічник Олеся, Ткачук Надія КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ В ПРИРОДУ	13
Павелків Катерина МОДЕЛЬ ЗДОРОВОЇ ШКОЛИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ	16
Пономаренко Вадим, Сяська Інна ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	19
Сяська Інна, Черевко Людмила ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ В МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ	23
СЕКЦІЯ 2.	
ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНИХ БІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
Алексійчук Оксана, Демчук Василь МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ХІМІЇ, БІОЛОГІЇ ТА ФІЗИКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ»	27
Вовк-Шульга Софія, Хміль Стефан, Жилінський Андрій ДІАГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЗАГАЛЬНОГО АНАЛІЗУ КРОВІ У ПАЦІЄНТОК З КОМОРБІДНИМ ПЕРЕБІГОМ ЛЕЙОМІОМИ МАТКИ ТА ГЕНІТАЛЬНОГО ЕНДОМЕТРІОЗУ	30
Воловик Галина, Мандигра Юлія ДОСЛІДЖЕННЯ МЕЗОФАУНИ ҐРУНТІВ ПАРКІВ М. РІВНЕ	33
Гайдаш Ігор, Гайдаш Ірина, Янчевський Олександр ПРИСУТНІСТЬ БИСТРЯНКИ ЗВИЧАЙНОЇ (<i>ALBURNOIDES VIPUNSTATUS</i>) В РІЧЦІ СТУБЛІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ УКРАЇНИ ТА ГІДРОХІМІЧНИЙ СТАН ЦЬОГО ВОДОГОНУ	37
Гайдаш Ігор, Гайдаш Ірина ГІГІЄНИЧНИЙ СКРИНІНГ ФІЗИКО-ХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ СИСТЕМ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ В ДЕЯКИХ МІСТАХ КРАЇН АЗІЇ І ЄВРОПИ ВЛІТКУ 2023 РОКУ	40
Гайдаш Ігор, Журба Олександр, Євтушенко Юлія, Коваленко Дмитро ГІДРОХІМІЧНИЙ СТАН РІЧОК СЛУЧ І РУДИНКА НА ДІЛЯНЦІ САРНЕНСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	44
Горальський Леонід, Сокульський Ігор, Антоні Світлана МОРФОЛОГІЯ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ СТАТЕВОЗРІЛОГО СВІЙСЬКОГО СОБАКИ	46
Гусаковська Тетяна ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОНАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ ВОДНИХ ТВЕРДОКРИЛИХ У БІОТОПАХ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	49

Загоруйко Геннадій, Марциновський Віталій, Цвентух Лініалла, Когут Олександр, Соломко Олександр ЗМІНИ УЛЬТРАСТРУКТУРИ МІОКАРДА ЛІВОГО ШЛУНОЧКУ В ОНТОГЕНЕЗІ ЩУРІВ ВІСТАР	53
Кирильчук Ольга ІДЕНТИФІКАЦІЇ НА ОСНОВІ ДНК У КРИМІНАЛІСТИЦІ	63
Марциновський Віталій, Загоруйко Геннадій, Мельник Наталія, Окрутна Ольга ЗАСТОСУВАННЯ БІОМАРКЕРІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІАГНОСТИКИ І ПРОВЕДЕНОЇ ТЕРАПІЇ ІНФАРКТА МІОКАРДА У МОЛОДИХ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК	65
Марциновський Віталій, Кацеба Оксана, Загоруйко Геннадій ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ БІОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ КРОВІ ГРОМАДЯН РІВНЕНЩИНИ ХВОРИХ НА COVID-19	68
Міськова Олена ПРОПОЗИЦІЇ ДО СПИСКУ ВИДІВ ІНВАЗІЙНИХ РОСЛИН СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	72
Новак Єлизавета, Світлана Редкодубська ВИВЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ГРУП МОХІВ В ЕКОСИСТЕМІ МІСТА КОСТОПОЛЯ	75
Ойцюсь Лариса, Володимирець Віталій, Солодка Тетяна АДВЕНТИВНІ ВИДИ ФЛОРИ У СКЛАДІ ЛІСОВИХ ТА ЛУЧНИХ УГРУПОВАНЬ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ	80
Ойцюсь Лариса, Шашок Ірина ВИДИ ІНВАЗІЙНИХ РОСЛИН РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	81
Ойцюсь Лариса, Шевцов Вадим ФІТОІНДИКАЦІЯ АНТРОПОГЕННИХ ВПЛИВІВ ЗА МОРФОЛОГІЧНИМИ ЗМІНАМИ РОСЛИН	83
Ойцюсь Лариса, Пашковська Васирина АДВЕНТИВНІ РОСЛИНИ М. РІВНЕ	85
Рудич Анастасія, Упатова Ірина, Москальов Віталій ВИВЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ВІЛЬНОРАДИКАЛЬНОГО ОКИСНЕННЯ В НАУКОВО-НАВЧАЛЬНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ	87
Рудь Олег, Сачук Роман, Кирильчук Ольга, Куцоконь Лілія ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕТЕРИНАРНОГО ПРЕПАРАТУ БТФ ПЛЮС НА РІСТ І РОЗВИТОК ЦУЦЕНЯТ	91
Рудь Олег, Чуль Ольга, Корепанова Анастасія АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ АНІЗАКІДОЗНОЇ ІНВАЗІЇ	94
Рудь Олег, Данилюк Алла, Гринюк Ірина ВИКОРИСТАННЯ ВЕТЕРИНАРНОГО ПРЕПАРАТУ НА ОСНОВІ ДЬОГТЮ БЕРЕЗОВОГО ПРИ ЛІКУВАННІ ДЕРМАТОЗІВ У СОБАК	99
Сачук Роман, Жигалюк Сергій, Жигалюк Марина, Жигалюк Олександр ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЦЕВО-ПОДРАЗНЮВАЛЬНОЇ ДІЇ «ТІАМОДЕВ 80» У ВИГЛЯДІ ВОДОРОЗЧИННОГО ПОРОШКУ	103
Серган Євгеній ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАТОЛОГОАТОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	107
Соцька Ірина, Терещенко Наталія, Соцька Наталія КОМПЛЕКСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛАКТАЗНОЇ НЕДОСТАТНОСТІ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ	109
Сяський Володимир, Сяська Інна, Сяська Іванна КОМП'ЮТЕРНЕ ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ФІЗІОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДИХАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ЛЮДИНИ	112
Тарасович Павло, Марциновський Віталій ПОВЕДІНКОВІ РЕАКЦІЇ ТВАРИН В УМОВАХ АНТАРКТИДИ	118

Трохимчук Ірина, Нідельська Соломія НЕБЕЗПЕКА ПОШИРЕННЯ ЗООАНТРОПОНОЗНИХ ІНФЕКЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	121
Трохимчук Ірина, Юлія Ткачук ПРОМЕНЕВА ДІАГНОСТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ	124
Трохимчук Ірина, Стецюк Софія Етіологічні чинники вірусного енцефаліту	127
Філіпова Альона, Марчук Ніна, Медведєва Вікторія, Горальський Леонід, Колеснік Наталія Морфологічні особливості будови спинного мозку та спинномозкових вузлів пойкилотермних тварин	130
Федчук Оксана, Романюк Володимир МЕТОДИ СУЧАСНИХ біологічних досліджень	133
СЕКЦІЯ 3.	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	
Березюк Тетяна ПРОБЛЕМА СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	136
Боровець Олена ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	138
Гудовсек Оксана, Воронко Денис ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ООП В ЗАКЛАДАХ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	140
Петренко Інна ОСВІТНІ БЕЗПЕКОВІ ПРОЄКТИ В УКРАЇНІ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ДІТЕЙ	143
Петренко Оксана ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ДО ОСВІТИ УЧНІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ	147
Савельєв Олександр, Янчевський Олександр АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ	148
Сяська Інна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З РІЗНОЮ ЛАТЕРАЛІЗАЦІЄЮ ПІВКУЛЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ	151
Ткачук Надія ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ВИКЛАДАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	155
Трохимчук Ірина, Котяй Марія ОЗДОРОВЧА СПРЯМОВАНІСТЬ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ (СИНДРОМ ДАУНА)	158
Трохимчук Ірина, Бучкович Ульяна МЕТОД РОДОВОДІВ У ГЕНЕТИКО-ФЕНОТИПІЧНІЙ ХАРАКТЕРИСТИЦІ ДІТЕЙ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА	161
СЕКЦІЯ 4.	
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, МЕДИЦИНИ І ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ	
Антонюк-Кисіль Володимир, Пашковська Васирина, Пуха Андрій ЗАПОБІГАННЯ ЛЕЖАЧОМУ ГІПОТЕНЗИВНОМУ СИНДРОМУ У ВАГІТНИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ФІЗИОТЕРАПЕВТИЧНИХ ПРОЦЕДУР	165
Виговський Ігор, Савчук Любов ВАЛЕОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ У ВИХОВАННІ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ	167

Захарченко Юлія МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ	172
Зозуляк Вадим, Дегтярьов Олег РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ	173
Іващенко Олена, Копанцева Лариса ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ	176
Чжан Їжунь (КНР), Марциновський Віталій ГЕНДЕРНІ І ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОРФОЛОГІЧНОГО ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ РДГУ 1 і 5 КУРСІВ	178
Карлова Тетяна, Левчук Ірина, Бахрам Рашиді ЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19	184
Лазарчук Володимир ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ТА СПІВПРАЦЯ МІЖ ВИКЛАДАЧАМИ РІЗНИХ ДИСЦИПЛІН	191
Напрасніков Сергій АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ЗАКЛАДАХ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	193
Романовський Микола, Польовий Віктор, Жилінський Андрій, Афонін Дмитро ОСОБЛИВОСТІ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ З ВІЛ/СНІД АСОЦІЙОВАНИМ АНАМНЕЗОМ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВІЛ-ІНФІКУВАННЯ ХІРУРГІВ	196
Савина Віта, Рудь Олег НАСЛІДКИ ВПЛИВУ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ НА СИСТЕМУ КРОВООБІГУ У НАСЕЛЕННЯ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	200
Серган Євгеній ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИОТЕРАПЕВТИЧНИХ ПРОЦЕДУР У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ РЕАБІЛІТОЛОГІВ	202
Толочик Інна ОЦІНКА ДЕЯКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 1-А КЛАСУ РІВНЕНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ №5 ІМ. О. О. БОРИСЕНКА	204
Чепурка Олег ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	207
Черевко Оксана, Демчук Василь ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ СУЧАСНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ	208
Шевчук Олена ЗАСТОСУВАННЯ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З «НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ МАСАЖУ»	212
Шинкарук Оксана ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ВИХОВАНЦІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	215
Янчевський Олександр ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МЕДИЦИНИ	217
СЕКЦІЯ 5.	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ХІРУРГІЇ ТА В ЛІКУВАННІ Й РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СИНДРОМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	220
Бергаш Борис, Бурачик Андрій, Марциновський Віталій РЕГІОНАЛЬНІ РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА	

РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ В ЄДИНОМУ МЕДИЧНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ	
Дубинецька Вікторія НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЙНІ АСПЕКТИ ХРЕБЕТНО-СПІНАЛЬНОЇ ТРАВМИ	222
Жара Ганна РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ МЕНТАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС	226
Жилінський Андрій, Іванов Дімітрій, Члек Роман, Романовський Микола, Афонін Дмитро ВИПАДОК ВИКОНАННЯ ГАСТРОПАНКРЕАТОДУОДЕНАЛЬНОЇ РЕЗЕКЦІЇ У ХВОРОГО З ХРОНІЧНИМ КАЛЬКУЛЬОЗНИМ ДЕСТРУКТИВНИМ ЧАСТОРЕЦИДИВУЮЧИМ ПАНКРЕАТИТОМ, УСКЛАДНЕНИМ ПСЕВДОКІСТОЮ ГОЛОВКИ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ ТА АНЕВРИЗМОЮ ГАСТРОДУОДЕНАЛЬНОЇ АРТЕРІЇ	229
Жилінський Андрій, Павлишин Андрій, Дейкало Ігор ПРОФІЛАКТИКА ТРОМБОЕМБОЛІЧНИХ УСКЛАДНЕНЬ ПРИ ЛІКУВАННІ ГОСТРОГО КАЛЬКУЛЬОЗНОГО ХОЛЕЦИСТИТУ ЗА УМОВ КОМОРБІДНОСТІ	236
Жилінський Андрій, Паш Роман, Снітко Микола, Журба Олександр ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІМПЛАНТАЦІЙНИХ ПОРТ-СИСТЕМ У ЛІКУВАННІ ОНКОЛОГІЧНИХ ХВОРИХ	243
Жилінський Андрій, Снітко Микола, Райкевич Володимир, Іванов Дімітрій, Члек Роман, Романовський Микола ВИКОРИСТАННЯ ПРОТОКОЛІВ NCCN У ЛІКУВАННІ РАКУ ШЛУНКА В ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ ПЛАНОВОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ В НЕАД'ЮВАНТНОМУ РЕЖИМІ	246
Жилінський Андрій, Члек Роман, Романовський Микола, Жданюк Василь, Зельоний Ігор ВИПАДОК ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ СИНДРОМУ КОМПРЕСІЇ ЛІВОЇ НИРКОВОЇ ВЕНИ ВЕРХНЬОЮ БРИЖОВОЮ АРТЕРІЄЮ (СИНДРОМУ ЛУСКУНЧИКА) ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ ОБХІДНОГО ЯЄЧНИКОВО-КЛУБОВОГО ВЕНОЗНОГО АНАСТОМОЗУ	251
Жилінський Андрій, Шарафан Назарій, Афонін Дмитро, Жданюк Василь, Члек Роман, Романовський Микола ВИПАДОК УСПІШНОГО ЛАПАРОСКОПІЧНОГО ЛІКУВАННЯ ЕХІНОКОКОЗУ ПЕЧІНКИ	254
Загоруйко Геннадій, Марциновський Віталій, Мельник Наталія, Кухтяк Наталія ФАРМАКОТЕРАПІЯ З НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ НА ГЕМОФІЛІЮ	260
Козар Юрій АКТУАЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ В ПІСЛЯВОЄННІ ТА ВОЄННІ ЧАСИ З ЗАЛУЧЕННЯМ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ	263
Підлісна Вікторія, Підлісний Сергій ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ БІСОПРОЛОЛУ ФУМАРАТУ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ АРТЕРІАЛЬНОЮ ГІПЕРТЕНЗІЄЮ ТА СИНДРОМОМ ВЕГЕТАТИВНОЇ ДИСФУНКЦІЇ	266
Речун Надія ВСТАНОВЛЕННЯ SMART-ЦІЛЕЙ ФАХІВЦЯМИ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ КОМАНДИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ САМОЕФЕКТИВНОСТІ ПАЦІЄНТА ПІД ЧАС РЕАБІЛІТАЦІЇ	268
Усатов Сергій, Усатов Олександр ВИДАЛЕННЯ СУПРАТЕНТОРІАЛЬНИХ ГЛІОМ ГОЛОВНОГО МОЗКУ В ОБСЯЗІ GTR	270
Цан Єлизавета, Мірзебасов Максим ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД, СПРИЧИНЕНИЙ БОЙОВИМИ ДІЯМИ В УКРАЇНІ ЯК ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОГО МАСШТАБУ	274

Підп. до видання 28.12.2023 р.
Формат 210x297/16.

Ум. друк. арк. 20,0.

Електронне видання розміщене на сайті:

<https://www.rshu.edu.ua/contact/naukovi-vydannia/2407-4-materialy-mizhnarodnykh-ta-vseukrayinskykh-naukovo-praktychnykh-konferentsiy>

Видавець: О. Зень

Свідоцтво РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.

пр. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022;

тел.: 0-362-24-45-09; 0-67-36-40-727; olegzen@ukr.net